

Op weg naar vrijwaring van infectieziekten!

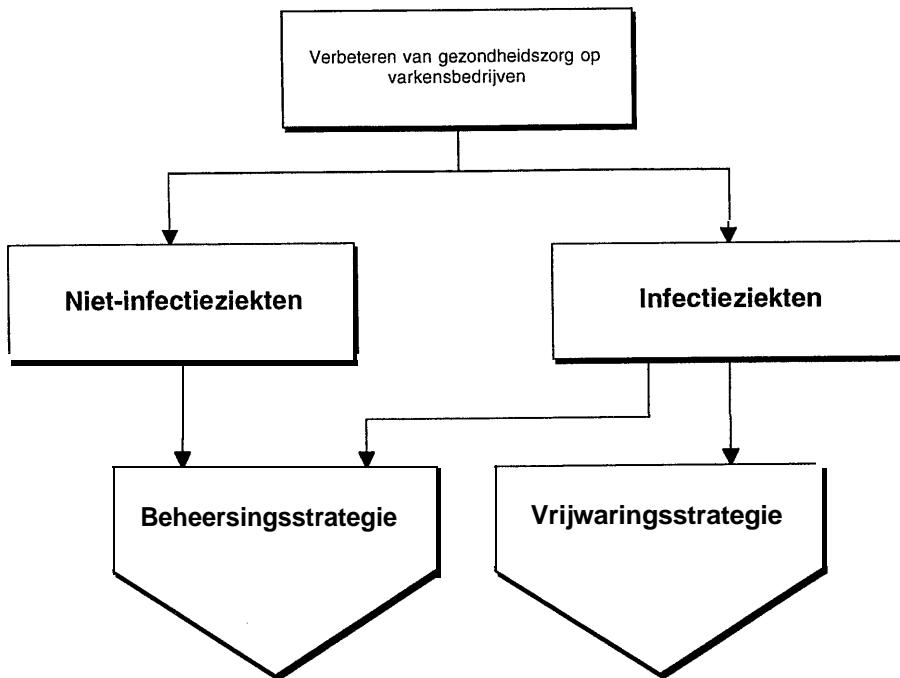

Han Swinkels, Peter Vesseur, PV

In een onderzoek van de gezamenlijke onderzoeksinstituten zijn de in Nederland bekendste ziekteverwekkers gerangschikt op basis van bedreiging voor de sector en schade voor het varkensbedrijf. Na de verwekkers van veewetziekten en de Ziekte van Aujeszky stonden de verwekkers van salmonella, snuffelziekte, eenzijdige longontsteking, abortus blauw en hersenvlies- en gewrichtsontstekingen het hoogst genoemd. Deze vijf ziekteverwekkers zullen de komende vier jaren centraal staan in het gemeenschappelijk onderzoeksprogramma "Integrale Structuur voor Vrijwaring van infectieziekten bij varkens (ISV-varken)".

Bij dierziekten is een onderscheid te maken tussen niet-infectieziekten en infectieziekten (figuur 1). Een voorbeeld van een niet-infectieziekte is misselijkheid als gevolg van een voedingsstoornis. Hierbij hoeft het dier niet geïnfecteerd te zijn met een ziekteverwekker. Daarentegen kunnen infectieziekten alleen voorkomen nadat een dier geïnfecteerd is met een ziekteverwekker. In de praktijk veroorzaken niet-infectieziekten over het

algemeen weinig schade. Zij kunnen gemakkelijk worden beheerst dankzij het vakmanschap van de Nederlandse varkenshouder. In de gezondheidszorg op varkensbedrijven wordt echter veel inspanning gevraagd voor het beheersen van de infectieziekten. Daarnaast is het mogelijk een vrijwaringsstrategie tegen de verwekkers van infectieziekten toe te passen. ►

Heeft het beheersen van infectieziekten gewerkt?

Nou en of! Op de Nederlandse varkensbedrijven wordt de beheer-singsstrategie reeds jarenlang zorgvuldig toegepast. Geslotenheid van bedrijven, vaste relaties tussen fokkers, vermeerdereaars en mesters hebben allen bijgedragen tot het beperken van verspreiding van ziekteverwekkers op bedrijven, Daarnaast nemen varkenshouders tal van hygiënische maatregelen voor het voorkomen van insleep van ziekteverwekkers op het bedrijf via transport, ongedierte en bezoekers. Verspreiding van ziekteverwekkers binnen het bedrijf wordt tegengegaan door het in afdelingen gescheiden houden van varkens uit de verscheidene leeftijdsgroepen. Voor het verlagen van de infectiedruk wordt het all in - all out systeem toegepast met het bijbehorende reinigen en desinfecteren van afdelingen, De weerstand van de varkens wordt op peil gehouden door een gebalanceerde voeding, een goed klimaat en een verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen.

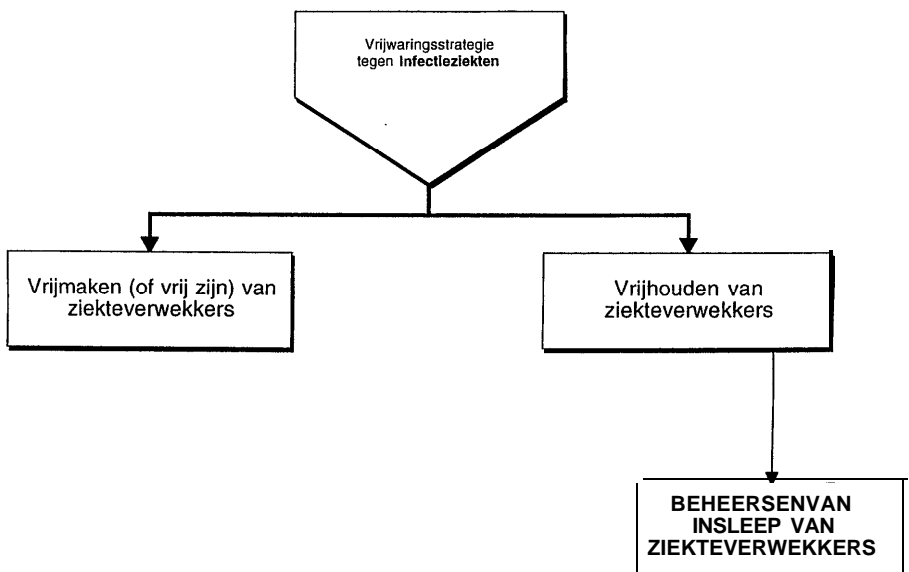
Is vrijwaren van infectieziekten wel interessant?

Wel degelijk, mits deze strategie wordt ingezet tezamen met de beheersingsstrategie. Onder

vrijwaren van bedrijven wordt verstaan het vrijmaken en vervolgens vrijhouden van verwekkers van infectieziekten (figuur 2). In het geval dat een ziekteverwekker niet op het bedrijf aangetroffen wordt, moeten alleen maatregelen genomen worden die gericht zijn op het vrijhouden van het bedrijf. De maatregelen voor het vrijhouden helpen vanzelfsprekend ook bij het beheersen van de insleep van de op het bedrijf aanwezige ziekteverwekkers. In Nederland wordt de vrijwaringsstrategie al jarenlang toegepast tegen de verwekkers van veewetziekten. Daarnaast is een aantal varkensbedrijven vrij van de verwekkers van snuffelziekte en de Ziekte van Aujeszky. Een vrijwaringsstrategie kan echter ook worden ingezet tegen andere verwekkers van infectieziekten die ook veel economische schade kunnen veroorzaken

Heeft vrijwaren voordelen voor varkenshouders?

Jazeker! Praktijkgegevens van Deense bedrijven en van Dalland subfokbedrijven met een hoge ziektevrij-status geven een verbetering in technische resultaten van 10 tot 15% en een verlaging in veterinaire kosten tot 30% in vergelijking met bedrijven met een basis-gezondheidsstatus. Daarnaast is het voor de bedrijven met een

hoge ziekte-vrij-status wellicht mogelijk een hogere opbrengstprijis op de markt af te dwingen wanneer zij besluiten in georganiseerd ketenverband de vleesprodukten, levende vleesvarkens of biggen met gezondheidsgaranties af te zetten, Een derde voordeel voor de varkenshouder ligt in het verkrijgen van een erkende ziekte-vrij-status. Een ziekte-vrij-status is zowel positief voor het imago als de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse varkenshouderij. Betere technische resultaten, lagere veterinaire kosten, een hogere marktprijs en exportbehoud zullen afgewogen moeten worden tegen de kosten voor het 'vrijmaken' en vervolgens 'vrijhouden' van het bedrijf. Ook moet de varkenshouder goed in beeld hebben wat het risico is van insleep van de uitgebannen ziekteverwekkers en het daaruit voortvloeiend verlies van de ziekte-vrij-status.

Het onderzoeksprogramma "ISV-varken"

In het ondetzoeksprogramma "ISV-varken" willen de gezamenlijke onderzoeksinstellingen vrijwaringsprogramma's ontwikkelen voor de varkenshouders. In het eerste deel van het onderzoeksprogramma hebben een aantal deskundigen de in Nederland bekendste ziekteverwekkers gerangschikt op basis van bedreiging voor de sector en schade voor het varkensbedrijf Na de verwekkers van veewetziekten en de Ziekte

van Aujeszky stonden de verwekkers van salmonella, snuffelziekte, eenzijdige longontsteking, abortus blauw en hersenvlies- en gewrichtsontstekingen het hoogst genoteerd. Uit het onderzoek is ook gebleken dat de beschikbare kennis over deze ziekteverwekkers en de bijbehorende infectieziekten onvoldoende is. Daarnaast is onderzoek nodig voor het vertalen van de beschikbare en nog te vergaren kennis naar voor de varkenshouder bruikbare vrijwaringsprogramma's, Op dit moment worden de gezamenlijke onderzoeksvoorstellen geschreven. De verwachting is dat de gezamenlijke onderzoeksinstellingen over vier jaar de eerste vrijwaringsprogramma's op kunnen leveren voor de praktijk.

Conclusie

In de gezondheidszorg op het varkensbedrijf kunnen varkenshouders gebruik maken van de beheersings- en de vrijwaringsstrategie. Dankzij veel inspanning in het onderzoek is de beheersingsstrategie goed ingeburgerd in de Nederlandse varkenshouderij. Voor de toekomst willen de gezamenlijke onderzoeksinstellingen ook de weg vrijmaken voor het toepassen van de vrijwaringsstrategie. Beheersen én vrijwaren zal niet alleen positief zijn voor de diergezondheid maar ook de technische resultaten op varkensbedrijven verbeteren, ■